

A községi választások

Mint ismeretes a közeljövőben tartják meg a községi választásokat.

Tisztázzuk azt, hogy a küszöbönálló küzdelemben mily álláspontot kell elfoglalnunk. Alapos és tervszerű munkával oda kell hatni, hogy minél tökéletesebb együttműködést tudjunk létrehozni minden becsületesen haladó és dolgozni akaró elem, csoport és esetleges pártalakulat között, mert csak így tudjuk felvenni a harcot a mindinkább terjedő fasizmus ellen, amely minden demokratikus haladásnak esküdt ellensége. A legszorosabb együttműködésre van szükség ahhoz, hogy a kormány által kinevezetteket — felváltsák olyan becsületesen dolgozó emberekkel, akik teljes mértékben birják a széles néprétegek bizalmát és akik minden erejükkel a dolgozó nép érdekeit fogják szolgálni. Csak így érhető el olyan egységes kommunális program, amelynek keretén belül legelsősorban a kisparasztság, kisiparosság, kiskereskedelem és munkásság érdekei jönnek számításba. A választásokon minden progresszív gondolkodású, haladó szellemű, becsületes embernek nemcsak joga, hanem kötelessége is harcolni egy széles népi demokrácia győzelméért.

I v á n y i J á n o s :

Spanyolország

A ma világszerte fennálló ellentéteknek véres kirobbanását jelentik a spanyolországi események. A polgárság elemi jogairól fennálló két ellentétes felfogás: a fasizmus és a demokrácia következményei ezek az ellentétek. Az egyik oldalon a nép önrendelkezési jogának teljes elismerése, a másik oldalon ennek a jognak teljes tagadása. Spanyolországban éleződtek ki leginkább ezen ellentétek és így ott kellett legelőször kirobbanniok.

Emlékezetes még az 1931-es polgári forradalom, amely megteremtette a spanyol köztársaságot. Ez a polgári köztársaság azonban elkövette azt a hibát, hogy nem számolt le erélyesen a nagybirtokosokkal és az óriási hatalmat és a legsötétebb reakciót képviselő papsággal. Ennek a hibának következménye volt azután, hogy az ország vezetése újra reakciós elemek kezébe került. A jobboldali elemek előretörése miatt a spanyol dolgozó tömeg 1934 októberében általános sztrájkba lépett és Spanyolország egyes tartományaiban, mint pl. Aszturiában a sztrájk fegyveres felkelésbe csapott át. Ez a fegyveres ellenállás azonban a demokratikus erők szervezetlensége és szétforgácsolódása miatt nem vezetett sikerre.

Az uralomra került klerikofasiszta Lerroux-Gil Robles kormány gyors ütemben megkezdte az ország fasizálását. Eltöröltek minden olyan törvényt, ami a munkások és szegény néptömegek érdekeit védte. A kisbirtokosok adóit felemelték, hatályon kívül helyezték az agrárreform törvényt. A nagybirtokosok zavartalanul zsarolhatták tovább bérlőiket. A mezőgazdasági munkabéreket, amiket a köztársaság kikiáltásakor átlag napi 50—60 dinárra emeltek, a klerikofasiszta kormány napi 5—10 dinárra csökkentette (egy kilogramm kenyér ára Spanyolországban öt dinár); a törvényes nyolcórás munkanap eltörlésével a munkaidő megállapítását a munkaadó kényére-kedvére bízta. Ennek következtében természetesen az ipar és kereskedelem, valamint a kivitel és az egész közgazdasági élet visszafejlődött. A klerikofasiszta kormány statisztikája: másfél millió munkanélküli, 30.000 munkás és haladó szellemű polgár bebörtönözése, 5000 munkás meggyilkolása az asturiai felkelés leverésekor és a börtönökben százaknak agyonkínzása. A demokrata kormány megvonta az egyháztól az államségyélyt, a klerikofasiszták ismét évi 5 milliárd dinárt szavaztak meg számukra. Betetőzésül a kormány 1935 márciusában életbe léptetett egy olyan földjáradék-törvényt, amellyel több mint száz-ezer kisbirtokos bérlőt fosztott meg földjétől.

Ilyen körülmények között az elégedetlenség természetesen egyre inkább fokozódott és az általános elkeseredés következtében a kormány kénytelen volt visszavonulni. Az egyre inkább terjedő antifasiszta mozgalmat nem merte erőszakkal elnyomni és így nem tudta megakadályozni az ország népi és demokratikus erőinek összefogását és egyesülését egy népi antifasiszta blokkba: a Népfrotba. A Népfront egyesítette magában az összes munkáspártokat és valamennyi haladó polgári pártot. A Népfront hamarosan olyan erőre kapott, hogy az 1936 március 16-iki választásokon óriási győzelmet arattak. Sem a kormányzat azon fenyegetései, hogy kíméletlenül fog eljárni a szélsőséges elemek ellen, sem a munkaadók azon kijelentése, hogy a Népfontra szavazókat elbocsátják, — nem tudták elfojtani az elemi erővel kítőró antifasiszta népmozgalmat. A mandátumok az 1933 évi választásokhoz hasonlóan a következőképpen oszlottak meg:

1933-ban:	Jobboldal 213	Centrum 162	Baloldal 98
1936-ban:	„ 144	„ 64	„ 265

Az uralomra jutott Népfront a szabadság és a haladás szellemében kezdett működni. Amnesztiát adott a politikai foglyoknak, megfékezte a fasiszta terrorizmusukat, visszahelyezte munkahelyükre azokat, akiket szabadelvű nézeteik miatt bocsátottak el, ségélyt szavazott meg az októberi felkelést követő terror áldozatai számára. Újból életbeléptette a szociális törvényhozást, bevezette az általános népoktatást, új iskolákat létesített. Elválasztotta az egyházat az államtól, nagyszabású agrárreformot kezdett el, kiirtotta az uralomtól, leszállította a földjáradékot és a kisbirtokosság földadóját és

visszahelyezte eltulajdonított birtokaiba a parasztközösségeket. Az újítások közül legfontosabb az agrárreform és az egyház és állam elválasztása.

Még Magyarország sem mutatja a földmegoszlásnak olyan aránytalan képét, mint Spanyolország. A 24 és félmilliónyi lakosság alig 1%-át kitevő földbirtokossága a termőföld 51%-át, 14%-nyi aranyparaszt a föld 35.2%-át birtokolja. Ezzel szemben a 20%-ot kitevő középparaszt a termőföldnek 11.1%-ával a lakosság egynegyedét képező törpebirtokosság annak csak 2.2%-ával rendelkezik. A földnélküli falusi lakosság száma több, mint két millióra rúg. Ez a földmegoszlás érthetővé teszi, hogy a parasztiség zöme miért állt a Népfront mellé.

Talán még az agrárreformnál is fontosabb azonban az egyház és az állam szétválasztása. Spanyolországban volt a katolikus egyház a leghatalmasabb és egyben a legmaradibb is. Ez a hatalmas természetesen nemcsak lelkiekre szorítkozott, az égi malaszt mellett voltak bőven földi javak is. Az ország több mint egynegyed része az egyház birtokában volt, de emellett nagy ipartelepekkel és gyárakkal rendelkezett, amelyeket klerikális kézen levő bankok finanszíroztak. A közvélemény megnyugtatót, a papi birtokok és gyárak jövedelmének nemes célokra való felhasználását illetően, az ország legnagyobb lapjai végezték, amelyeknek vagy tulajdonosa, vagy főrésztvényese az egyház volt. A földi kincsek mellett tekintélyes hatalommal is rendelkezett az egyház. A közoktatás például a pápáság kezében volt, az államsegélyt is főleg iskolák fenntartására kapták. Úgy látszik azonban az évi 5 milliárd nem volt elegendő, mert a spanyolországi lakosság több mint 60%-a analfabéta.

A kormányprogram megvalósítása azonban nehézségekbe ütközött. A kormány programja a múlt igazságtalanságainak megszüntetését, a középkori csökevények eltüntetését és az ország kulturális nivójának emelését tűzte ki célul. Ez azonban a jobboldal programjába nem vág bele és így nagy ellenállásba ütközött. A nagyvállalkozók bezárták az üzemeket és különféle kifogásokkal kihúzták magukat a kormány rendelkezései alól. A nagybirtokosok inkább műveletlenül hagyták földjeiket, csak hogy a mezőgazdasági munkásság ezrei ne jussanak kenyérhez. Maga az egyház a legélesebb harcot hirdette a Népfront ellen s így nem csoda, hogy a felbőszült tömeg a templomok felgyújtásával felelt. Persze azt is tudnunk kell, hogy a templomok egy részét a jobboldaliak maguk gyújtották fel, hogy ezzel is újabb ürügyet nyerjenek a Népfront ellen.

A burzsoázia és az egyház azonban nem sokáig folytatták a passzív ellenállást. Pozíciójuk mind veszélyesebb lett s ezért mind támadóbban léptek fel a kormány ellen. A jobboldaliak vezére, Calvo Sotello egy kimondottan reakciós, fasiszta ideológiára támaszkodó politikus, fegyveres puccsot készített elő. A puccs előkészítésében résztvett a tisztikar legnagyobb része, az emigrációban élő Sanjurio tábornok titkos irányítása mellett. Az aktív

tábornokok közül a fegyveres felkelés előkészítésében különösen nagy szerepet játszott Franco tábornok, a spanyol hadsereg egyik vezető főtisztje. Franco nagyon ügyesen fogott hozzá a puccs előkészítéséhez. Már hónapokkal a felkelés előtt megkezdte a jobboldali csapatok átcsoportosítását és egész Spanyolországot, valamint a spanyol Maroccót behálózta a puccsisták szempontjából megbízható csapatokkal. Itt meg kell említeni, hogy a hadsereg legnagyobb része zsoldosokból állott, tehát reakciós elemekből, akiknek nem hazájuk érdeke, hanem a kilátásba helyezett külön jutalom volt a fontos. A flottánál már nem ez volt a helyzet, a spanyol matrózok követték a „Potemkin” és az „Auróra” legénységének dicsőséges példáját és túlnyomó részük hű maradt a Népfronthoz. A puccsisták terve kitűnő volt és joggal remélhették, hogy a hadseregre és a különböző jobboldali elemekre támaszkodva, úrrá lehetnek az országon. A pénzügyi helyzet is kitűnő volt, a spanyol egyház, a nagybirtok és a nagytőke rendelkezésükre bocsátotta bőséges pénzforrásait. Így pl. Juan March, a milliárdos csempészkirály, vagyona egy részét fektette ebbe a jövedelmezőnek ígérkező üzletbe. A belföldi tőkén kívül a külföldi is pártolja az „igaz” ügyet. A külföldi tőkének ugyanis milliárdos érdekeltségei vannak Spanyolországban és a különböző koncessziók és monopóliumok nehéz milliókat jövedelmeznek neki évente. A kormány intézkedései a nagytőke korlátozására, veszélyeztették ezt a búsás profitot és így természetes, hogy a külföldi nagytőke még anyagi áldozattól sem riad vissza, csakhogy a Népfront megbukjon és a neki kedvező fasizmus jusson uralomra. A bel- és külföldi tőkénél azonban sokkal erősebben segítette a spanyol felkelőket az olasz és német fasizmus.

Ez a segítség magától értetődő. Az olasz és német fasiszta kormányok talán még a spanyol fasisztáknál is inkább óhajtják a Népfront bukását. Az olasz és különösen a német kormány retteg minden külföldi demokratikus mozgalomtól, mert joggal fél attól, hogy a külföldi események, a demokrácia újjáéledése, felébresztik népüket többéves lidércnyomásos álmából. A spanyol kormánynak írásbeli bizonyítékai vannak arránézve, hogy a puccs egyik vezére, Sanjurio tábornok már hónapokkal a felkelés kezdete előtt tárgyalt Berlinben a puccs előkészítése érdekében és hogy az olasz és német kormány már akkor megkezdte aknamunkáját a Népfront ellen. Azóta nemcsak pénzzel, hanem fegyverrel is segítik a felkelőket, sőt a felkelőknek szállított repülőgépeket olasz és német pilóták vezetik. Érdekazonosságaiuk dacára sem kapták ezt ingyen a spanyol fasiszták olasz és német elvbarátaiktól. Itt bizonyította be a spanyol ellenforradalom azt az igazságot, hogy minden ellenforradalom hazaáruló. A segítségért cserébe spanyol területeket ígértek a német és olasz fasizmusnak: Olaszország kapná spanyol Marokkót, Németország Rio de Oro-t és a tiszta spanyol lakosságú, stratégiailag nagyon fontos Baleári szigetcsoportot.

A fasiszták jól átgondolt terveit azonban megzavarta egy-

pár előre nem látott körülmény. Még a lázadás megkezdése előtt a mozgalom szellemi vezetőjét, Calvo Sotellot elvesztették és amikor a lázadás kitört, a hazarepülő Sanjuriót halálos repülőszerencsétlenség érte. A felkelők így vezérek nélkül maradtak és ez a körülmény erősen érezteti hatását a felkelés további sorsában. Arra számítottak, hogy a nép nagy része melléjük áll, de igen kevesen csatlakoztak hozzájuk. A gyors sikerre számító felkelők erejét megbénította a kormány által elrendelt általános sztrájk, ami időt adott a kormánynak a milícia megszervezésére. Ez a minden katonai tudást és felszerelést nélkülöző milícia mindezideig fényesen megállta a helyét, a felkelők bőrén tanulja meg a katonáskodás tudományát. A felkelők az elfoglalt területeken sem örvendenek valami nagy népszerűségnek, mert lépten nyomon lázadások és sztrájkok törnek ki, ami azt jelenti, hogy csak addig urak ezen területeken, amíg a katonaság ott van, mert a lakosság minden terror ellenére hű a Népronthoz. A „nemzeti felszabadulásért” küzdő csapatok legnagyobb része nem is spanyol. A jobboldali sajtó által „nemzetinek” nevezett hadsereg zöme benszülött marokkói és arab. A felkelők ugyanis, amikor látták, hogy a helyzet komollyá válik, a marokkói idegenlégiót és sebtében toborzott félvad arab harcosokat hozták be az országba. Hogy ezek a csapatok milyen állatias kegyetlenséggel harcolnak, az elképzelhető; az alig védett Badajosban pl. az arabok és légionisták 1500 embert koncoltak fel egyszerre. Természetesen ezeknek a csapatoknak a felkelők győzelme esetén spanyolországi földbirtokokat ígérnek. A felkelők nem számoltak a nemzetközi antifasiszta szolidaritással sem, ami olyan spontán és őszintén nyilatkozik meg mindenütt és ami már eddig is igen hathatós segítséget nyújtott a kormánynak és fog még nyújtani a jövőben is. Végül pedig, amíg a felkelők táborában napirenden vannak a lázadások és minden látszatsiker dacára sem tudják megerősíteni pozícióikat, addig a kormány napról-napra erősödik, zavartalanul hajtja végre gazdasági programját és nemsokára nemcsak számban fogja meghaladni a felkelők seregét, hanem felszerelésben és katonai tudásban is.

A világgazdasági válság és a gyermekek. *Németország egyik tartományában megejtett vizsgálat szerint 3513 tizennégy éven aluli gyermek 20.5 százaléka kenyérkereső. — Olaszország 280 kénbányájában ezerszámra dolgoznak 10—15 éves gyermekek. — Magyarországon a parlamentben egyik képviselő megemlítette, hogy akkor, amikor a textilipari munkások 50%-a munkanélküli, a textiliparban foglalkoztatott gyermekek száma állandóan nő. — Amerikában több mint egymillió 7 és 15 év közti gyermek maradt ki az iskolából az utolsó évben, mivel pénzt kellett keresniük. A csavargó gyermekek számát százezerre becsülik.*